

Cura

Kristendemokratisk ide & debat

marts 2004

- Side 3: Indledning
v. Cura-redaktionen
- Side 4: Fællesskab og det civile samfund
v. Jonas Norgaard Mortensen
- Side 10: Beskæring af det kommunale landskab
v. Mogens Nørgård Pedersen
- Side 15: Romaner om struktur og arbejde
v. Jesper Lindgren Hejlesen
- Side 19: Når udsigten er god
v. Maja Elverkilde
- Side 23: Hvis du vil vide mere

9

Velkommen

Velkommen til en ny udgave af *Cura*. I dette nummer har vi valgt at fokusere på debatten om en strukturændring i det danske samfund. Skal din kommune slås sammen med nabokommunen? Skal amterne nedlægges, og hvem skal så overtage ansvaret for sygehusene? Spørgsmålene er mange - svarene langt fra enkle, men vi vil gerne bidrage til såvel debat som overvejelser om dette med det 9. nummer af *Cura*.

Vi indleder med en redigeret artikel af Jonas Norgaard Mortensen, fra bogen "Kristendemokrati - idé og bevægelse," der beskæftiger sig med det grundlæggende ideologiske perspektiv på samfundsstrukturen, herunder især betydningen af fællesskabet mellem mennesker i det nære fællesskab såvel som i samfunds-fællesskabet.

Mogens Nørgård Pedersen, Kristendemokraternes politiske ordfører i Folketinget, bidrager i den anden artikel med en generel redegørelse for Strukturkommissionens anbefalinger og giver et bud på en kristendemokratisk tilgang til de specifikke forslag, som en vurdering af hvordan det endelige resultat vil se ud.

Jesper Lindgren Hejlsen bevæger sig i den tredje artikel ind på strukturkommissionens anbefalinger set i forhold til arbejdsmarkedet, og stiller generelt spørgsmål ved hvor visionær debatten om strukturændringer egentlig er - eller i hvert fald er endt med at være.

Sidst men ikke mindst er der den fjerde artikel af Maja Elverkilde, som så faktisk slet ikke er en artikel, men en novelle. En novelle som angriber dette nummers tema helt anderledes, og hvor konklusionen - som det er kotume for *Cura* - ikke er givet.

Med magasinet *Cura* ønsker vi nemlig at skabe rum for videreudviklingen af og debatten om den kristendemokratiske ideologi og dennes betydning, både internationalt og i en dansk sammenhæng.

Vi håber, dette nummer må bidrage hertil.

God læselyst.

Fællesskab og det civile samfund

af **Jonas Norgaard Mortensen**

Denne artikel præsenterer kristendemokratiets syn på fællesskaber. Fællesskaber indtager en central plads i menneskets virkelighed og derfor også i den politiske filosofi som har domineret – og dominerer – internationalt kristendemokrati. Civilsamfundet er en fællesbetegnelse for de nære sociale og frivillige fællesskaber, mennesker udfolder sig i.

Nogen vs. Noget

Livet sammen med andre mennesker, fællesskabslivet, er en nødvendighed for mennesket. Man behøver blot at reflektere lidt over et barns afhængighed af sine forældre for blot at eksistere for at indse at dette er en almenlydig sandhed.

Eksemplet med barnet kan også illustrere et andet vigtigt aspekt i denne sammenhæng: Menneskets dynamiske ufuldkommenhed. Hvert menneske er i sit udgangspunkt en unik person, et subjekt med ukrænkelige naturlige rettigheder. Man er nogen, ikke noget. Samtidigt er mennesket i sin udvikling som person afhængigt af andre mennesker. Mennesket har behov for forsørgelse, omsorg, opfostring, uddannelse osv. Mennesket virkeliggør sig selv, men gør det ikke selv! Mennesket har behov for støtte fra andre, interaktion med andre, for at kunne vokse og modnes som person.

Som følge af vores sociale natur kompenserer og overvinder vi vores egen ufuldkommenhed sammen med andre mennesker, hvorved vi gør brug af vor specifikt menneskelige sproglighed, vor fornuft, vor kreativitet og vores evne til at tænke langsigtet. Begreber som kærlighed, sandhed og retfærdighed er meningsløse udenfor en social kontekst. Mennesket har derfor altid dannet, og indgået i, forskellige fællesskaber.

Det er et umuligt og vanvittigt projekt at forsøge at værne om det “frie individ” uden også – og samtidigt – at værne om de fællesskaber hvori de udfolder deres liv.

Naturlige fællesskaber

I kristendemokratiets politiske filosofi tales der ofte om de naturlige fællesskaber. Hvilke fællesskaber drejer det sig om, og hvordan skal man forstå “naturlige” i denne sammenhæng?

Mennesket som socialt væsen

Mennesket er i sin natur et socialt væsen. De naturlige fællesskaber er først og fremmest de fællesskaber hvis eksistens er en nødvendighed for at mennesket kan leve i overensstemmelse med sin natur. Disse fællesskaber er for eksempel ægteskabet, familien, foreninger, og samfundet/samfundsfællesskabet.

Når vi siger at disse fællesskaber er nødvendige, så mener vi selvfølgelig ikke at det f.eks. skulle være nødvendigt for alle at indgå i et ægteskab eller stifte familie. Derimod mener vi at det er nødvendigt for alle i et menneskeligt samfund at der findes ægteskab og familier.

Selv samfundsfællesskabet er nødvendigt for mennesket. Par og familier kan lige så lidt som det enkelte individ eksistere isoleret, uden samkvem med andre. Denne bredere fællesskabskreds, som vi kalder samfundsfællesskabet har sit etiske udgangspunkt i de bånd af naturlige rettigheder og gensidige pligter som forener alle mennesker. Disse bånd er grundlaget for solidaritetsprincippet, ofte kaldet broderskabstanken.

Samme forhold før sig gældende i forhold til det internationale fællesskab.

Nedefra og op

Ifølge kristendemokratiets politiske filosofi opbygges samfundsfællesskabet altså nedefra og op af forskellige kompletterende fællesskaber. Par og familier udgør de grundlæggende fællesskaber i samfundsfællesskabet. De er imidlertid ikke tilstrækkelige. Vi mennesker har derudover brug for forskellige fællesskaber på f.eks. de sociale, økonomiske og kulturelle områder. Disse frit dannede fællesskaber er også i en vis forstand naturlige fællesskaber, men ikke rigtig på samme måde som de ovennævnte.

Primære fællesskaber

De tidligere nævnte fællesskaber, par, familier og samfundsfællesskabet, er nødvendige for alle mennesker. Vi kalder dem derfor primære naturlige fællesskaber. Disse fællesskaber kendetegnes af at vi indgår i dem “helt og holdent”. I dem er vi helt enkelt Jacob, Hanne, Jens osv. I en anden gruppe af fællesskaber indgår vi mere begrænset i kapacitet og bemærkelse, såsom jægeren Jacob i jagtforeningen eller lønmodtageren Hanne i fagforeningen. At denne anden type af fællesskaber findes er nødvendigt i et menneskeligt samfund. Derimod er det ikke hver og en af disse fællesskaber der er nødvendige for alle mennesker. Alle mennesker er f.eks. ikke afhængige af at der findes folkedanserforeninger. Alligevel er selv denne type af fællesskaber naturlige, eftersom de er et organisk udtryk for den stræben efter samarbejde i fællesskab som følger af vores sociale natur, og de dannes og indgås frivilligt.

Sekundære fællesskaber

Vi kalder disse fællesskaber for sekundære naturlige fællesskaber. De har alle det tilfælles at de er organisationer i ordets egentlige betydning, dvs. de vokser frem organisk af mennesker som organiserer sig.

Det civile samfund

Det er summen af de primære og sekundære fællesskaber som udgør det vi kalder det civile samfund. Det civile samfund er altså alle par, familier, idéorganisationer, fagforeninger, kooperativer, økonomiske foreninger, forældreforeninger, spejderforeninger eller hvad det nu kan være.

Et vitalt menneskeligt samfund forudsætter et vitalt og frit civilt samfund.

Selv i demokratiske stater oplever vi desværre alvorlige trusler mod det civile samfund, trusler som paradoksalt nok ofte har sit udspring i gode hensigter. Et eksempel på dette er når i og for sig velmenende subsidiære offentlige indsatser tager en sådan form, at de utilbørligt styrer af det civile samfunds fællesskaber. Når det er tilfældet, så ophører indsatsen i realiteten med at være subsidier. Et konkret eksempel er når støtten til børnepasning og skole ikke agter forældrenes naturlige rettighed til at vælge pasningsform og skole i overensstemmelse med hvad de mener der er bedst for deres barn.

Bemærk at problemet ikke er, at der gives subsidier eller at deres kobles krav til disse. Problemet opstår først når afhængigheden af subsidierne bliver så stor, at fællesskabets frihed og integritet undergraves, eller når kravene som kobles til subsidierne berører noget der ligger udenfor det offentliges kompetenceområde.

Det civile samfund, staten og det fælles bedste.

Vi har i det ovenstående diskuteret forskellige typer af fællesskabet i det civile samfund. Alle disse fællesskaber har sine specifikke mål og opgaver. Det er åbenlyst at der kræves en form for koordination, så der ikke opstår kollisioner mellem disse fællesskabers stræben efter deres formål, og så de kan opnå støtte i lempelig form når noget sådanne behøves. Når de forskellige fællesskaber stræber efter hver deres specifikke gode formål, så er det vigtigt at man ikke glemmer alles fælles bedste. Det er, når et fællesskab ikke tager vare på dette, at fællesskabet degenererer til en såkaldt særinteresse.

Alles fælles bedste

Dette “alles fælles bedste” er det specifikke objektive formål for det politiske samfundsfællesskab eller staten. Altså, alle civilsamfundets fællesskaber skal tage vare på og respektere det fælles bedste, når de forfølger deres respektive formål, mens det for det politiske fællesskab, “staten”, er det fælles bedste som udgør det specifikke formål. Staten og den politisk magtudøvelse har intet legitimt formål udover dette. Det er “statens” unikke og specifikke ansvar for hele samfundsfællesskabets fælles bedste, som er grunden for dets specifikke prærogativ (dens forret), som f.eks. ved brugen af tvangsmagt i visse tilfælde.

Det er vigtigt at understrege forskellen mellem det civile samfund og det politiske fællesskab. Det politiske fællesskab og autoritet er til for det civile samfunds medlemmer og fællesskaber – ikke omvendt. Dens rolle overfor det civile samfund er retsskabende, regulerende, koordinerende og støttende. For at dette skal foregå på rette måde, dvs. på en måde som respekterer menneskets naturlige rettigheder og det civile samfunds legitime selvbestemmelse, så må staten lade sig vejledes af subsidiaritetsprincippet.

Subsidiaritetsprincippet

*Rerum Novarum &
Quadragesimo Anno*

Subsidiaritetsprincippet har sine idehistoriske rødder hos Aristoteles. Begrebets centrale elementer kan i vid udstrækning findes i Thomas Aquinas filosofi, såvel som i Leo XIII's socialencyklika *Rerum Novarum* fra 1891. Selve begrebet blev dog først reelt lanceret i Pius XI's socialencyklika *Quadragesimo Anno* fra 1931.

I de senere år har princippet en stadig stærkere position, eller i hvert fald en

---

Subsidium

noget større opmærksomhed. Blandt andet er subsidiaritetsprincippet vejledende for EUs opbygning og virke.

Det latinske ord “subsidium” betyder støtte. Når man derfor siger at subsidiaritetsprincippet betyder at samfundsopgaver skal løses på “det lavest mulige niveau”, så er det ikke hele sandheden. Det er snarere sådan, at den socialfilosofiske tradition, hvori princippet er formuleret, forudsætter og understreger de enkelte menneskers og civilsamfunds fællesskabers naturlige rettigheder, “aktørrolle” og legitime selvbestemmelse. Princippet kan siges at være et kompletteringsprincip.

Princippet indebærer dels, at staten har pligt til at støtte hvor det behøves, dels at denne støtte, uanset hvilken form den ellers har, skal respektere de enkelte menneskers rettigheder og fællesskabernes selvstændige kompetenceområder. Hjælp må være en hjælp til selvhjælp, ellers er det ingen hjælp.

Legitimiteten i al autoritet hænger på dets formål og “raison d’être”, at tjene det fælles bedste. Når bærere af autoriteten, eller de strukturer som er skabt for at varetage den, i stedet tilraner sig magt for at følge egne agendaer, sin egen vinding, så opfyldes både den klassiske og kristne traditions definition på tyranni. Da betyder det ikke meget om tyrannen er demokratisk valgt.

Komplettering

Alle fællesskaber har en støttende og kompletterende rolle overfor sine medlemmer. “Sine medlemmer” skal ikke tolkes i en indadvendt, navlebeskuende retning, forstået således at fællesskaberne skulle være “lukkede” overfor omverdenen og indifferente overfor denne.

Personer som lever i sådanne misforståelser leverer ofte kritiske synspunkter på den subsidiære samfundsopfattelse i form af remser om “idealiserings af kernefamilien”, “romantisering af lokalsamfundet” mv. Kritikken er, principielt set, uden belæg. Tværtimod indebærer det, at de mindre fællesskaber, under normale omstændigheder, gør en stor tjeneste for det større samfundsfællesskab. F.eks. kommer familiens aktiviteter overfor børn, i form af omsorg, forsørgelse, opfostring og vidensformidling, hele det omgivende samfund til gode.

På tilsvarende vis er det oplagt, at det gavner hele det omsiggribende politiske fællesskabs – “statens” – fælles bedste, hvis de lokale politiske fællesskaber, f.eks. kommunerne, kan løse deres opgaver på en formålstjenestelig måde, og staten kan koncentrere sig om det den kan håndtere på formålstjenesteligt vis.

Større fællesskaber har altså en støttende og kompletterende rolle overfor mindre fællesskaber – en naturlig konsekvens af opfattelsen om at samfundet bygges

---

“nedefra og op”. Ind imellem må et nyt og “højere” fællesskabsniveau dannes for at de “lavere” fællesskabers fælles bedste kan sikres.

Dette er ikke et værdihierarki, men et tjeneste- og ansvars-hierarki.

Det er indlysende at subsidiaritetsprincippet bevirker at et nyt fællesskabsniveau skal begrænse sine aktiviteter til lige præcis de opgaver som de underliggende niveauer ikke kunne klare. Den tænkning som subsidiaritetsprincippet er et udtryk for, siger altså ja til skabelsen af nyere og højere fællesskabsniveauer. Men samtidigt stiller den sig afvisende overfor alle centralistiske tendenser, det vil sige forsøg på at overføre opgaver til et højere “centralniveau”, hvis de kunne løses af de lavere og mindre fællesskaber. Hvis en centralistisk tendens går for langt er det følgerigt på sin plads at overføre kompetence “nedad”, eller måske endda udvikle nye “lavere” politiske fællesskaber.

Større fællesskaber/højere niveauer har også en subsidiær rolle overfor enkelte og mindre fællesskaber i deres relation til mellemliggende niveauer, i forbindelse med uretmæssigheder, lovovertrædelser o.l. Dette er et aspekt af subsidiaritetsprincippets logik, som ofte glemmes.

Et eksempel er den offentlige myndigheds pligt til at beskytte den enkelte mod overgreb i familien eller statens pligt til at beskytte familien mod overgreb fra kommunen. Et andet eksempel er Europadomstolens opgave med at beskytte det enkelte menneskes rettigheder mod uretfærdigheder begået af det nationale retsvæsen.

*Lavest vs. effektivt
niveau*

Inden vi forlader subsidiaritetsprincippet så er der god grund til at gøre opmærksom på problemerne i formuleringen “på lavest muligt niveau.” Det er oplagt, at det der er et “effektivt niveau” kan virke forskelligt alt efter om man er bureaukrat i Københavns Kommune eller man er en småbørnsfamilie i Kerteminde.

Her er det vigtigt at huske på, at når mennesker er indblandede, så kan noget der er moralsk uretfærdigt i ordets egentlige mening ikke være effektivt. Det er altid det moralsk/etisk rette, som afgør hvad der kan kaldes effektivt eller nyttigt – det er ikke “nytten” som afgør hvad der er etisk korrekt.

Solidaritetsprincippet

Solidaritetsprincippet er også centralt i realiseringen af det fælles bedste. Det politiske fællesskab og dets formål omfatter alle samfundsmedlemmer uden undtagelse og i lige høj grad. Det hedder det fælles bedste – ikke “de flestes bedste” eller “nogle bedste”, og heller ikke “almenvældets bedste”.

Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at det fælles bedste anerkender og agter de konkret eksisterende personer og deres fællesskaber. Der er ikke tale om nogen ideologiseret utopi.

Naturretten

Eftersom solidaritetsprincippet har sit udspring i menneskets sociale natur og naturretten, omfatter den alle medlemmer af menneskeheden uden undtagelse. Ret forstået solidaritet stopper hverken ved kommune- eller landegrænsen.

Nogle liberale tænkere har lejlighedsvist kritiseret, at vi insisterer på en retfærdig fordeling, hvilket de mener skulle indebære en relativisering af den enkeltes ret (f.eks. retten til privat ejendom). Det handler imidlertid ikke om en relativisering af rettigheder som er naturlige og uforgængelige, men om en relatering af disse

---

Cicero

rettigheder til det sociale fællesskab vi lever i og dermed til de sammenhængende pligter. I bund og grund handler retfærdighed netop om det rette i forhold til andre mennesker. Cicero definerede dyden "retfærdighed" som den faste/bestandige beslutsomhed om at give hver og en det der tilkommer ham/hende.

Vejledende principper

Sammenfattende må både subsidiaritetsprincippet og solidaritetsprincippet være vejledende principper for at vi skal kunne realisere det fælles bedste, hvilket vi definerer som en politisk og retslig orden, og et økonomisk og socialt sammenhæng som giver den enkelte og de forskellige fællesskaber optimale muligheder for at realisere sig, udføre deres opgaver og være det de er.

Bibliografi

Leo XIII (1891): Rerum Novarum

Pius XI (1931): Quadragesimo Anno

Artiklen er en redigeret og forkortet version af kapitel 7 "Fællesskab og subsidiaritet" i bogen "Kristendemokrati - idé og bevægelse", Forlaget Boedal.

Bogen koster 198 kr. og kan bestilles på tlf. 48 79 73 77

Om Jonas Norgaard Mortensen

Stud.scient.pol., International Sekretær i Kristendemokraterne. Tidl. Landssekretær i

Kristendemokratisk Ungdom. Tidl. Forretningsudvalgsmedlem i Dansk Ungdoms Fællesråd.

Læs evt. mere på www.kd.dk/jonas

Beskæring af det kommunale landskab

af Mogens N. Pedersen
Gruppenformand for Kristendemokraterne

Siden Strukturkommissionen offentliggjorde sin rapport i januar i år, har debatten om en strukturreform næsten udelukkende handlet om, hvordan reformen skal gennemføres. Diskussionen om der overhovedet er behov for en gennemgribende strukturreform, har været diskuteret meget lidt. Beskeden fra indenrigsminister Lars Løkke Rasmussen er klar. For ham er det ikke spørgsmålet, om der skal gennemføres en kommunalreform, men hvordan en strukturreform skal se ud. Formålet med denne artikel er at vurdere, om vi har behov for en strukturreform og i givet fald, hvori en sådan reform skal bestå.

Baggrund

Den 9. januar var hovedpersoner fra den kommunale verden samlet i Vejle sammen med landspolitikere og journalister til offentliggørelse af Strukturkommissionens rapport. Dette var starten på processen i retning af en større kommunalreform, hvor målet er at nedbringe antallet af kommunerne, og beskære antallet af amter og amternes opgaver.

Frem til den 7. april er strukturkommissionens rapport sendt i høring. Herefter vil regeringen fremlægge sit forslag. Lovgivning forventes at blive fremlagt i løbet af efteråret 2004 med henblik på en vedtagelse inden udgangen af året.

Præsentation af Strukturkommissionens anbefalinger

Strukturkommissionen anbefaler en reform, hvor kommunerne skal have mindst 20.000-30.000 indbyggere, og hvor antallet af regioner højst bliver 7-8 og mindst 3. Strukturkommissionen foreslår endvidere, at der gennemføres ændringer i såvel kommuners og amters størrelse samt i opgavefordelingen.

Strukturkommissionen har præsenteret seks modeller for en ændret kommunalstruktur.

*Overordnede
anbefalinger*

Model 1

Den første model indebærer en uændret opgavefordeling mellem kommuner, amter og staten, men ændrede kommune og amtsstørrelser.

Strukturkommissionen afviser selv denne model, fordi de mener, at der er behov for ændringer i både størrelse og i opgavefordeling af kommunerne og amterne.

Model 2 Den anden model er den brede amtsmodel, der betyder at især amternes men også kommunernes opgaver udvides på bekostning af den statslige opgavevaretagelse. Mindstestørrelsen af kommunerne i denne model vurderer strukturkommissionen til at være 20.000 indbyggere.

Model 3 Den tredje model er den brede kommunemodel, hvor amternes opgaver begrænses, mens kommunernes opgaver udvides væsentligt med statslige og amtslige opgaver. I denne model anbefaler strukturkommissionen en kommunestørrelse på mindst 30.000 indbyggere og en regionsstørrelse på 4-6.

Model 4 & 5 Den fjerde model og femte model er den såkaldte kommuneregionsmodel og partiregionsmodel, hvor amterne ændres til regioner med sundhedsvæsenet som hovedopgave. Endvidere erstattes det direkte valg til amtsrådene af indirekte valgte regionsråd. I kommuneregionsmodellen udpeger kommunalbestyrelserne medlemmer til regionsrådet, mens partierne udpeger medlemmer til regionsrådet i partiregionsmodellen. I de to modeller har regionerne ikke ansvar for finansiering af opgaverne. I kommuneregionsmodellen er det de enkelte kommuner, der finansierer regionernes udgifter, mens staten via bloktilskud finansierer regionernes udgifter i partiregionsmodellen. Til disse modeller anbefaler strukturkommissionen en kommunestørrelse på mindst 30.000 og en regionsstørrelse på 3-5.

Model 6 Den sjette model indebærer, at amterne nedlægges, og opgaverne flyttes til kommunerne og til staten. Dette vil også indebære en kommunestørrelse på mindst 30.000 indbyggere.

Kriterier for vurdering af modellerne

For Kristendemokraterne er det vigtigt at vurdere behovet for en strukturreform i forhold til en række centrale kriterier.

De 4 kriterier

For det første: hvordan påvirkes nærhed og demokrati i forhold til borgerne. Hvordan vil en strukturreform få indflydelse på lokaldemokratiet og borgernes fornemmelse af nærhed i forhold til beslutningstagerne i amter og kommuner?

For det andet: hvordan påvirkes den økonomiske effektivitet af en kommunalreform. Bliver det billigere eller dyrere at varetage de opgaver, der i dag udføres i kommuner og amter.

For det tredje: hvordan bliver opgaverne udført efter en kommunalreform i forhold til i dag. I hvilket omfang vil en ændring af enhedernes størrelse kunne føre til en faglig mere bæredygtig varetagelse af opgaverne.

For det fjerde: hvordan påvirkes de økonomisk svage dele af landet af en strukturreform.

Demokrati

Styrken ved de mindre kommuner er, at der er nærhed mellem politikere og borgere. Det giver typisk et større engagement og interesse hos borgerne vedrørende kommunens forhold, og det fører ofte til, at politikerne har en god

dialog med borgerne. Jo større kommunerne bliver, desto større vil afstanden i forhold til borgene blive, og borgerne vil føle et mindre engagement og ansvar vedrørende kommunens forhold.

I forhold til amterne eksisterer ikke et tilsvarende problem ved en sammenlægning af amterne, fordi der er en tendens til, at befolkningen betragter amterne som en mere fjern instans i forhold til deres hverdag.

Kommuneregionsmodellen og partiregionsmodellen vil dog ud fra en demokratisk overvejelse være problematisk. Det skyldes, at vælgerne ikke direkte kan vælge repræsentanter til regionerne, men kommunalbestyrelserne udpeger medlemmer efter kommuneregionsmodellen og partierne i regionen udpeger medlemmer efter partiregionsmodellen. Det betyder, at det vil være vanskeligt for vælgerne at stille valgte politikere til ansvar for, hvad de har gjort. Det vil forringe borgernes demokratiske kontrol med regionerne.

Økonomisk effektivitet

De positive økonomiske effekter af en strukturreform vil være begrænsede, mens der i en overgangsperiode vil være betydelige udgifter i forbindelse med en sammenlægning.

Kommunalforskeren Roger Buch har bl.a. udtalt, at engangsomkostningerne ved en kommunalreform vil være af størrelsesordenen 20 mia. kr.

Det fremgår af Indenrigsministeriets rapport "Størrelseseffekter i den kommunale sektor" fra 2000, at besparelserne ved sammenlægning af kommuner med under 18.000 indbyggere til 18.000-24.999 indbyggere vil være omkring 1,5 mia. kr.

Strukturkommissionen har ikke bidraget med nye tal på den samlede økonomiske effekt ved sammenlægning af kommuner.

Faglig bæredygtighed

Der er en del små kommuner, som har problemer med at løse en række specialiserede opgaver på tilfredsstillende måde. Ved at lægge kommuner sammen eller ved at flytte ansvaret for disse opgaver til amterne, vil opgaverne kunne løses bedre end i små kommuner, fordi opgaverne får en volumen, der giver bedre mulighed for at medarbejderne kan specialisere sig.

Alternativt kan man forbedre kommunernes muligheder for at lave fælleskommunale samarbejder.

Intet tyder dog på, at de mindre kommuner leverer en ringere kvalitet end de store kommuner, når det gælder de kommunale hovedområder som daginstitutioner, skoler og ældreomsorg.

En væsentlig del af årsagen til, at en række opgaver er lagt ud i amterne er, at det er specialiserede opgaver, som kræver større enheder til at løse opgaven på en faglig bæredygtig måde. Hvis man flytter opgaver fra amterne til kommunerne vil det alt andet lige føre til en fagligt set mindre bæredygtig varetagelse af området.

Både i den brede kommunemodell, kommuneregionsmodellen og partiregionsmodellen sker der overførsler af opgaver fra de nuværende amter til kommunerne. Det gælder især vedrørende miljøtilsyn, socialpsykiatri, handicappede samt børn og unge. Dette vil føre til, at opgaven vil blive løst i mindre faglige enheder, hvilket vil føre til en fagligt set mindre bæredygtig varetagelse af opgaven. En samling af f.eks. socialområdet i kommunerne giver

kommunerne bedre mulighed for at en sammenhængende indsats på området, hvilket også vil fjerne mulighederne for kassetænkning mellem kommuner og amter.

Vedrørende varetagelse af sygehusopgaven, så viser rapporten fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets rådgivende udvalg fra 2003, at varetagelse af en række basisfunktioner på en faglig bæredygtig måde kræver et befolkningsgrundlag på 400.000-700.000 indbyggere. På den baggrund vil de fleste amter være for små til at varetage opgaven, hvilken medfører behov for sammenlægning af en række amter.

De økonomisk svage områder

En sammenlægning af kommuner vil gøre det nemmere for politikerne at nedlægge kommunens institutioner f.eks. skoler i kommunens mindre byer.

De begrænsede positive langsigtede besparelser, kombineret med store omkostninger i en overgangsperiode og regeringens fastholdelse af skattestoppet, fører til at kommunernes samlede økonomi i de første år af omstruktureringen vil være meget presset. Det kræver samlet set besparelser i kommunerne. Her vil det især i yderområderne, hvor økonomien er ekstra presset, blive nødvendigt at gennemføre besparelser f.eks. ved sammenlægning og nedlæggelse af skoler.

Kristendemokraternes holdning til en strukturreform

Kristendemokraterne mener, at en strukturreform kun skal gennemføres ad frivillighedens vej. Vi anbefaler dog, at kommunerne sammenlægges op til en mindstestørrelse på 10.000 indbyggere.

Det virker meget betænkeligt, at der lægges op til at gennemføre så gennemgribende ændringer af den kommunale struktur, når de økonomiske fordele ikke er dokumenteret.

Når vi samtidig hører fra eksperter på området, at der er store udgifter til omstillingsprocessen samtidig med, at regeringen vil bevare skattestoppet, ventes borgernes service at blive forringet, da omstillingsudgifterne skal betales ud af den daglige drift.

Inden for særligt specialiserede områder er der behov større enheder til at sikre en fagligt set mere bæredygtig varetagelse af opgaverne. Vi foreslår derfor, at kommuner får bedre muligheder for at samarbejde indbyrdes.

Der skal indføres en klarere opgavefordeling mellem kommuner, amter og stat, så dobbeltadministration og kassetænkning undgås. Der må ses på en tilpasning af opgaverne mellem kommuner og amter f.eks. vedrørende miljøtilsyn, handicappede samt børn og unge.

I forhold til amterne mener vi, at der er behov for at sammenlægge en række amter af hensyn til en mere bæredygtig varetagelse af opgaver i sundhedsvæsenet. Som udgangspunkt mener vi, at der skal være omkring 7-9 amter/regioner. Vi mener også, at der fortsat skal være direkte valg til amterne/regionerne, ligesom amterne/regionerne fortsat skal have ret til at udskrive skatter.

Hvor ender processen?

Forlig bestående af V, K og S.

Jeg forventer, at der bliver indgået et forlig på området, der mindst består af Venstre, Konservative og Socialdemokraterne. En sådan aftale kræver et kompromis. Derfor vil det være interessant at se lidt nærmere på, hvad de tre partier har udtalt.

Socialdemokraterne har meldt ud, at der fortsat skal være direkte valg til regionerne, og at regionerne fortsat skal have ret til at udskrive skatter.

Regeringen ønsker en reform, der både ændrer på opgavefordelingen og størrelsen af amter og kommuner.

De brede modeller

Et forlig ventes derfor at tage udgangspunkt i en den brede amtsmodel eller den brede kommunemodell. Jeg vurderer, at den brede amtsmodel med flere opgaver til amterne ikke umiddelbart er sandsynlig, eftersom en del af diskussionen har gået på at begrænse amternes opgaver til fordel for især kommunerne.

Jeg forventer derfor, at en kommunalreform vil tage udgangspunkt i den brede kommunemodell med en mindstestørrelse for kommunerne på 30.000 indbyggere og et antal regioner på 4-6 med direkte valg til regionerne og med ret til at udskrive skatter.

Skattestoppet

Der kan dog forventes betydelige problemer med at gennemføre en strukturreform, hvis skattestoppet samtidig skal overholdes. Skattestoppet lægger ret skrappe begrænsninger på udgiftsstigninger i amter og kommuner. Jeg kan frygte at merudgifterne ved en kommunalreform i en overgangsperiode vil tvinge kommunerne til besparelser, der kan føre til nedlæggelse af en række institutioner bl.a. skoler i de mindre byer. Dette vil desværre gøre det endnu vanskeligere at opretholde bosætning i yderområderne.

Bibliografi

Indenrigs- og sundhedsministeriets rådgivende udvalg (2003): Sundhedsvæsenets organisation - sygehuse, incitament, amter og alternativer.

Indenrigsministeriet (2000): Størrelseeffekter i den kommunale sektor.

Strukturkommissionen (2004): Betænkning 1334 af 9. januar 2004.

Om Mogens Nørgård Pedersen

Udlært tømrer. MF, Gruppeformand og politisk ordfører for Kristendemokraterne. Medlem af Kristendemokraterhovedbestyrelse fra 1998, International sekretær 1999-2000. og Organisatorisk næstformand 2000-2002. Læs evt. mere på www.kd.dk/mogens

---

Romaner om struktur og arbejde

af **Jesper Lindgren Hejlesen**

En ny historie er ved at blive skrevet. En historie om struktur og form, men forhåbentlig også en historie der tør og vil behandle indholdet, tør tage fat om nøldens rod. Den kommende kommunalreform er mere end streger på et kort, eller bevarelse af embeder. Den nye kommunalreform er en diskussion om optimering af det offentliges ydelser og arbejdsopgaver, og er derfor afgørende for hvordan fremtidens Danmark ser ud, ikke blot geografisk, men i lige så høj grad servicemæssigt og den med tiden forventede demografiske effekt. En væsentlig, og for de fleste danskere relevant, vinkel på kommunalreformen, er konsekvenserne for de offentliges arbejdsmarkedsrelaterede ydelser, som allerede er et af stridspunkterne i strukturdebatten.

Det enstrengede system

Hvilken historie skal fortælles?

Romanerne “En lønmodtager krydser sit spor” og “Midt i en kommunalstrukturdebatstid” er aldrig blevet skrevet. Til gengæld har man set titler som “Daglejerne” og “Hobitten”. Årsagen til at de to sidste titler er udgivet, skyldes måske, at de handler om mennesker og om drømme, hvor de to ikke skrevne og ikke udgivne romaner handler om kasser og rammer. Der hvor de to opdigtede romaner kan møde de to rigtige romaner, er når det gælder arbejdsmarkedet. Forklaringen ligger lige for, arbejdsmarkedet er rammerne, vi er de mennesker, som passes til i rammerne, samtidigt med at vi drømmer om muligheden for at ændre og forbedre disse rammer.

Der er skrevet mangt og meget om betydningen af strukturkommissionens anbefalinger i en arbejdsmarkedsrelateret optik, men næsten entydigt har debatten peget på det enstrengede system. Et system hvor så mange ting som overhovedet muligt vedrørende det offentliges serviceydelser samles under én instans. Umiddelbart virker denne løsning særlig fordelagtig for de serviceopgaver der vedrører arbejdsmarkedet, primært fordi den nuværende ordning, upåvirket af forskellige regerings forsøg på forbedringer, ikke evner at løse de tvingende nødvendige arbejdsopgaver tilfredsstillende. Dette skyldes ikke dårlige medarbejdere, dårlige edb-systemer eller specielt dårlige regeringer, men at koordinationen mellem de instanser, der står med ansvaret for udmøntningen af

---

eksempelvis “Lov om flere i arbejde”, ikke virker. I øvrigt en roman som heller aldrig er blevet skrevet.

Historien om anbefalinger og kedsom debat

Regeringens nedsatte strukturkommission har for længst afleveret deres rapport og givet deres anbefalinger. Kommissionen har været kreativ, nytænkende og idérig, men har dog ikke skrevet hvad der med tiden kunne blive en roman, derimod har de givet startskuddet til en debat, som siden kommissionens udmærkede oplæg, har været plaget af vanetænkning og i nogen grad ensidig fokusering på former i stedet for indhold. En strukturdebat handler selvfølgelig om former, men ikke for formernes skyld. Det er væsentligt at forholde sig til hvorvidt en ny kommunalstruktur, med deraf afledt ændret arbejdsmarkedsrelateret opgavefordeling, bringer os tættere på, eller længere væk fra det samfund man som kristendemokrat måtte ønske.

Kommissionens forventninger til betydningen af de forskellige modellers indvirkning på det arbejdsmarkedsrelaterede kan opsummeres som følger.

Opsummering af kommissionens modeller med tre direkte valgte forvaltningsled.

Uændret

a. Uændret opgavefordeling, ændret størrelse af henholdsvis kommuner og amter. Forventelig vil denne struktur ikke ændre afgørende ved de betydende faktorer vedrørende arbejdsmarkedspolitikken.

Bred amtsmodel

b. Bred amtsmodel, hvor primært amternes opgaver udvides med nuværende statslige forvaltningsopgaver. Denne models betydning for AFs arbejde vil sandsynligvis betyde en reducere af statens medbestemmelse for hvordan den enkelte region vælger at administrere formidlingen af arbejde, således følger der med det direkte valgs legitimitet en forventning om større regionsmæssig handlefrihed vedrørende dette forhold. For a-kasserne vil modellen kun i ringe grad ændre arbejdsopgaverne, da der ikke i kommissionens anbefalinger lægges om til en regionsstyring af dagpengereglerne, hvilket, hvis det var tilfældet, ville reducere folketingets mulighed for at redigerer en forholdsvis stor post på statsbudgettet.

Bred kommunemodel

c. Bred kommunemodel, amter og statsopgaver reduceres og uddelegeres til kommunerne. Denne model vil få afgørende betydning for arbejdsformidlingen, da den sandsynligvis vil blive overdraget enten helt til kommunerne eller regionerne, hvilket enten vil betyde en arbejdsformidling der mentalt ligger langt væk fra borgeren, eller en arbejdsformidling, der grundet manglende økonomisk formåen, ikke kan opretholde det nuværende service og aktivitetsniveau. For a-kasserne vil denne model ikke få nogen videre betydning, i fald man kun betragter a-kassernes hovedkompetence, som er udbetaling af dagpenge. Ser man imidlertid på a-kassernes sekundære ydelser, hvad angår reel arbejdsformidling, vil der sandsynligvis blive et stort marked for både a-kasser og fagforeninger, da de sandsynligvis vil varetage en større og større del af den reelle arbejdsformidling. Dermed reduceres arbejdsformidlingen i offentlig regi, til at være en kontrolenhed for overholdelse af de af staten fastlagte regler. Betydningen heraf er at de uorganiserede og ikke a-kasse tilmeldte vil stå tilbage med et meget ringe serviceniveau.

Opsummering af kommissionens modeller med to direkte valgte forvaltningsled og et indirekte.

Kommuneregion

a. Kommuneregionsmodellen, kommunerne tildeles flere opgaver, og resterende regionsopgaver varetages af et af de i regionen inkluderede kommuneres udpegede repræsentanter, samlet i et regionråd. Overordnet er der ikke nye problemer i denne model, andet end det manglende politiske ansvar som følger med, grundet det demokratiske underskud.

Partiregion

b. Partiregionsmodellen, nye opgaver til kommunen, resterende regionsopgaver varetages af et råd bestående af de i regionen valgte partiers udpegede repræsentanter. Overordnet er der ikke nye problemer i denne model, andet end det manglende politiske ansvar som følger med, grundet det demokratiske underskud.

Opsummering af kommissionens modeller med to direkte valgte forvaltningsled.

Statsmodel

a. Statsmodellen, hvor regioner/amter elimineres, til fordel for en direkte fordeling af alle opgaver mellem stat eller kommune. Arbejdsmarkedspolitisk vil denne model betyde et enstrengt system, da man næppe forestiller sig arbejdsformidling i statsligt regi. Derudover er det begrænset hvad betydning denne model vil få for arbejdsmarkedet.

Fra vanetænkning til vision

Diskussionen om fordeling af opgaverne i offentligt regi er - mere eller mindre - blottet for visioner, der kan medvirke til en styrkelse af civilsamfundet. Således kan opgaveløsningen hos de fleste politikere kun løses i nogle allerede fasttømrede rammer. Denne vanetænkning eksisterer dog ikke kun hos regeringen eller hos de andre oppositionspartier, hos mange kristendemokrater hæger man med næb og klør om de små lokale enheder, velvidende at de på længere sigt kan blive en økonomisk bombe under velfærdssamfundet, men man bilder sig selv ind at styrkelse og bevarelse af minikommuner i yderområder alene kan sikre et fremtidigt velfungerende civilsamfund.

Forvalterskabstanken

Denne forfalden til vanetænkning gør, at meget få har valgt at forholde sig reelt ideologisk til det kommunale projekt. Varetagelse af arbejdsmarkedsrelaterede og andre af samfundets serviceopgaver, falder ideologisk ind under forvalterskabstanken, hvor de høje idealer om gnidningsfri administration baseret på omtanke, næstekærlighed og respekt, går hånd i hånd med et realistisk syn på hvad der kan lade sig gøre, og hvad der er nødvendigt.

Lad os først se på de høje idealer. Det offentlige reduceres til et minimum, til

---

gengæld for en civilsamfundssektor. Virkeligheden er, at der aktuelt kun findes et civilsamfundsaseret system som evner at overtage arbejdsopgaver fra det offentlige, nemlig a-kasserne. Mange private har overtaget arbejdsopgaver fra det offentlige, men da de private aktører skal sikrer investorer profit, er der ikke nogen garanti for geninvestering fra deres side. A-kasserne er imidlertid medlemsstyret, og tjener derfor i højere grad den arbejdsløse.

A-kasserne

I strukturkommissionens anbefaling er det latent, at kun et enstrenget system kan løfte de arbejdsmarkedsrelaterede serviceopgaver. Fra kristendemokratisk side har vi altså et andet svar, øgede kompetencer til de frie uafhængige aktører i civilsamfundet, nemlig a-kasserne, og forhåbentlig vil der med tiden opstå andre aktører af samme karakter. Hvis vi tillader os at drømme lidt, må drømmen være en række forskellige civilsamfundsaktører, som alle ønsker at byde ind på de offentlige serviceopgaver. Nogle af disse aktører er foreninger, andre er fondsdrevne virksomheder og andre igen er andelsforeninger.

Størrelsen

De bekymrede miner kommer frem bag hækkene, når talen falder på størrelsen af den enkelte kommune, og om amterne overhovedet skal eksistere. Dette er imidlertid mindre væsentligt for mange af de offentlige arbejdsopgaver, herunder de der vedrører arbejdsmarkedet. Om en kommune har 10.000 eller 30.000 indbyggere er uden betydning for løsningen af disse serviceopgaver, specielt hvis det lykkes at lægge flere af dem over i civilsamfundsregi.

Økonomisk/matematisk kan man beregne en optimal størrelse, men præmissen for en sådan beregning vil altid være mere indskrænket end de mennesker som skal indgå i modellen. Derfor er der lige så lidt fornuft i at sige, at en kommunes størrelse må ikke overstige 20.000, som at sige den ikke må være under 10.000. I det samfund vi som kristendemokrater ønsker, er den formelle størrelse ikke den afgørende faktor.

Afslutning

Arbejde er en meget væsentlig del af den enkeltes liv, derfor er det ekstraordinært spændende hvad der sker på det arbejdsmarkedsrelaterede område. Det væsentlige for en kristendemokrat må imidlertid være, at ændringer sker i respekt for den enkelte bruger af systemet, og at de ikke vil komme til at ligge som en strukturel hindring for det samfund vi gerne vil bygge i fremtiden.

Fordi arbejde er vigtigt for den enkelte og for samfundet, er det glædeligt at en civilsamfundsinspireret løsning i mange år har haft en bærende funktion når det gælder de arbejdsmarkedsrelaterede serviceydelser. Vi kan ikke tillade at en ny kommunalstruktur underminerer dette system, tværtimod skal vi sikrer at en ny kommunalstruktur bliver grundlaget for et samfund hvor den tredje sektor, civilsamfundet, blomstrer.

Bibliografi

Strukturkommissionen (2004): Betænkning 1334 af 9. januar 2004.

(Desuden er der i forbindelse med denne artikel udarbejdet et længere notat der forsøger at afdække indvirkningen fra de forskellige kommunale modeller på arbejdsmarkedet. Notatet kan rekvireres i PDF-format på mail: jesper@cool4life.dk)

Om Jesper Lindgren Hejlesen

Uddannet økonom og ansat som Produktansvarlig Marketingkoordinator hos Dansk Tipstjeneste. Medlem af Kristendemokraternes hovedbestyrelse og arbejdsmarkedspolitiske udvalg (APU). Tidl. Tidligere politisk næstformand i Kristendemokratisk Ungdom. Læs evt. mere på www.cool4life.dk.

Når udsigten er god

af Maja Elverkilde

En historie om hvordan en slags familie, i en lille rød bil kører ud i verden for at finde Onkel Tom, og kommer op på en bakke og helt ud i skoven før de kører hjem igen.

Onkel Tom tager hatten fra hylden, låser døren og går. Hen ad fortovet til det holder op. I vejkanten til den holder op. På stien til den holder op. Ind i skoven. Det ikke alle steder, lyset når helt ned til jorden. Solstrålerne fanges af så meget. Onkel Tom lægger sin hånd et af de steder, koldt. I hånden holder han hatten, der ikke passer længere. Elefantsygen. Herude kan han dø, alene og med den helt rigtige udsigt.

Erika-gogo er klatret op i et træ. Moster Rikke har sagt, at de bare skal vente. Det her skal hun nok ordne. De skal nok finde Onkel Tom. Der sker ikke noget. Erika-gogo sidder i toppen og kigger. På himlen. På ingenting og vinden bevæger træet langsomt og svajende. Irmelin og Otto med det skæve ben venter i bilen, sidder tavse og ser Moster Rikkes ryg på vej op ad bakken. Irmelin åbner og lukker håndtasken, den store grønne med broderi og guldlukning. Otto sidder helt stille med stokken.

Moster Rikke går op ad bakken, op mod byggeriet. Bygningen er et skelet af lyst træ, der rejser sig højt og ender i et tårn. I toppen sidder små silhuetter og hamrer flere brædder på, så tårnet bliver højere. I bunden af byggeriet vrirler det med travle mænd, der saver og bærer og hamrer og i det hele taget bygger. Da Moster Rikke nærmer sig, holder de alle sammen op med at arbejde og samler sig i en stor klump. Moster Rikke sætter farten op, går raskt hen mod dem, ser dem direkte i øjnene, nogle af dem, de forreste i hvert fald. En meter fra dem stopper hun op, løfter hånden. Undskylder at hun forstyrrer, beundrer byggeriet, beskriver Onkel Tom detaljeret, beundrer udsigten fra bakken, falder i staver, farer

---

sammen, fokuserer. Spørger efter papir at tegne på. Forklarer at han er et familiemedlem, nært - ja ikke at de ligner hinanden synderligt, og ja, at han forsvandt i dag, helt væk, pist, og ingen steder, og har de set noget? De ryster på hovedet. Et stykke papir og en tyk blå blyantstump går fra hånd til hånd gennem flokken og rækkes til Moster Rikke. Hun sætter sig på græsset og tegner: Det buskede hår, øjenbrynene, det hele er stort, næsen, munden, kroppen. Flokken rykker sammen omkring hende, rører ved deres egne hager, da hun tegner Onkel Toms. Hun mumler at han nok muligvis er blevet kidnappet. Hun rynker snedigt brynene, kigger op og hen på byggeriet. Spørger strengt hvad det egentlig er de bygger? Flokken rumsterer, og én træder et skridt ud og frem imod Moster Rikke. Han lægger en hånd på sit bryst, retter ryggen og forklarer at de bygger sådan at græsset stadig er grønt og jorden er sund. At de kun bruger en lillebitte smule plads. At de er rene, og alle fremviser huden bag ved ørerne, der ganske rigtigt er skinnende ren og blankskuret. Nogle med hudafskrabbinger fra skurebørsten. Moster Rikke er færdig med tegningen, ovenover har hun skrevet 'Efterlysning' og nedenunder, hvem han er, og hvem de er, familien der savner ham. Hun rækker den til ham, der har talt og spørger om de vil hænge den op, på byggeriet. Hun kigger endnu engang på tårnet, indsnuser den rene duft af træ. Så nikker hun til flokken og går tilbage til bilen.

Tilbage i bilen, Erika-gogo hentet ned fra trætoppen, (Otto med det skæve ben rystede træstammen og hamrede stokken imod grene og kviste.) Moster Rikke accelererer og udenfor suser landskab efter landskab forbi. "Hold udkig alle sammen," beordrer hun: "Otto, du ser fremad og til højre, Irmelin til højre og bagud, Erika-gogo bagud og til venstre, så holder jeg udkig til venstre og fremad. Ser I noget anderledes så sig til, så stopper vi og kigger på det." Det hele er landskab og udsigt. Irmelin lukker øjnene halvt i og farverne løber sammen, bliver striber i bevægelse. Vuggende bevægelser. Rystelser, røde, gule, hvide, skærende lyse. Larmende.

Bilen holder i udkanten af skoven, skråt og med et hjul udenfor kanten af vejen. Irmelin foroverbøjet, med håndtasken tungt over armen og armen mod en træstamme, en hånd på panden, sveden triller ned i øjnene, kradser i nakken. Hun synker og synker, den sure smag bliver. Inde mellem stammerne tripper Erika-gogo henover kviste og krat. Hun forsvinder mellem træerne, kan kun høres, nynnende. Klatrende. Så forsvinder også lydene. Irmelin retter sig op og sætter sig på et væltet træ. Otto med det skæve ben træder ud af bilen, trækker stokken efter sig, slår den ned mellem mos og nedfaldne blade så de hvirvler op. Solen rammer skråt ind gennem træerne, rammer bilens røde tag. Otto rømmer sig og snakker, sådan lidt ud i luften, om røde biler, at halvdelen af alle danske biler er røde, om Moster Rikke var klar over det? Han bøjer sig ind ad den åbne bildør, kigger direkte på hende, nikker og trækker sig ud af bilen igen. Slår på dækket med stokken, nikker igen og fortsætter, at folk med kriminelle bagtanker helt bevidst vælger røde biler, fordi det er en måde at holde sig skjult på, blive en del af mængden, om Moster Rikke har tænkt på det? At hun faktisk indirekte støtter kriminalitet med sin røde bil? Mængden. Han bøjer sig igen ind ad den åbne dør og gentager: "Mængden!" Moster Rikke svarer ikke, hun starter bilen. Der var

---

noget lusket ved de der byggefolk. De må nu alligevel skjule et eller andet. Hun råber ud af vinduet at de må afsted, hurtigt, at det haster. At det er Onkel Toms liv der er på spil. Det bliver til at Otto kører med, mens Irmelin bliver tilbage. Der er jo Erika-gogo i skoven og kvalme.

Onkel Tom går i skoven og leder efter det helt rigtige sted, med den helt rigtige udsigt, ligge der, kigge op igennem trækroner og der skal være lys og skygge og vinden, der bevæger det hele frem og tilbage i svajende bevægelser. Der skal være stille, bare lukke øjnene lidt på klem og mærke kulden fra jorden trænge op og igennem kroppen, skimte udsigten, vide den er der. Fred og ingen fare. Han ser sig ikke for, og så er huset der, midt i skoven har de bygget det. Gråt. Børnene, der legede i skovbunden, har rejst sig og holder øje med ham. De kalder og ud af huset kommer en mand. En tynd lille mand, med fedtet hår, med ansigtet helt forvrænget. Han holder en økse i hånden, rækker den op i luften, fægter mod Onkel Tom og går to skridt frem. Onkel Tom går to skridt tilbage og løfter begge sine arme op i luften, hatten i hånden dingler over hans ansigt. Børnene piler ind i huset og trykker kort efter ansigterne mod ruden, tæt sammen, med gabende øjne og savl.

Irmelin sidder på træstammen, helt stille, bevæger ikke en eneste del af kroppen. Kun øjnene, en smule. Skiftevis kniber hun dem tæt sammen og ser farverne blande sig og åbner dem helt op og ser farverne skilles og blive til ting. Blade. Solstråler der rammer brune blade på jorden, grønne blade på grenene og tynde, gennemsigtige blade, mens de falder mod jorden. På jorden foran hende kravler myrer forbi på deres sti. Hendes højre fod står i vejen, så de kravler møjsommeligt over den, bærende på alt muligt, strå, støv, hinanden, æg. Irmelin følger en myre med et æg hele vejen med øjnene. I solen er ægget gennemsigtigt og ser tomt ud. Myren kravler op på skoen, og ned igen.

Flokken klumper sammen. Moster Rikke sætter armene i siden og rynker brynene. Kommanderer. At de skal sige sandheden. At hun ikke finder sig i at blive holdt hen og for nar. Og hvad skjuler de egentlig, ja hvad er der med dem og hvorfor siger de ikke noget? Otto med det skæve ben træder tættere på byggeriet, svinger prøvende med stokken, lader den falde let mod en stolpe. Den syngende lyd af stål mod træ. Flokken bevæger sig febrilsk, i bølger, kigger nervøst mod toppen. Moster Rikke tordner, og hvor er efterlysningen? Har de måske hængt den op som hun sagde? Og har de tænkt på at et menneskeliv er i fare, og at de ikke kan fralægge sig et vist ansvar. Otto svinger stokken hårdere, rammer som et ekko af hendes stemme mod stolpen. Byggeriet vibrerer. Flokken

---

munler og sitrer. De skubber og en i flokken bliver puffet frem mod Moster Rikke. Han træder sig over tærne, og forsøger at klemme sig ind i flokken igen, retter sig så op og bider sig i læben, lægger armene over kors.

Onkel Tom går stadig baglæns med blikket stift rettet mod huset, som nu kun kan skimtes som et brudt omrids bag træerne. Han går baglæns indtil han med et bump støder ind i Erika-gogo, der er hoppet ned fra et træ. Erika-gogo siger at Moster Rikke leder efter ham, hun peger hen mod vejen hvor Irmelin sidder som en støtte på det væltede træ. Onkel Tom går hen, sætter sig ved siden af hende. Stammen knager og giver sig, indtil han får sat sig til rette. Så er der stille igen. Erika-gogos nynnen kan af og til høres højt oppe fra. En enkelt fugl af og til. Senere høres også Onkel Toms snorken. Irmelin ser myrerne kravle henover Onkel Toms enorme fødder. Flere af dem falder ned, når de forsøger at komme op af den stejle side. Så begynder de forfra.

Den røde bil væk kører fra bakken, indeni sprutter Moster Rikke overophedet, foden ligger tungt på speederen, ubevægelig, i sving efter sving letter bilens ene side lidt fra vejen. I skødet ligger efterlysningen af Onkel Tom, flået i stumper. Hun lægger en hånd over højre øje, kølende, mærker hævelsen, varmen der strømmer alle steder fra hen til øjet og lukker det. Otto med det skæve ben sidder tavs ved siden af. Nedslået. Med sin egen stok.

Erika-gogo sidder i en trætop, der blødt og vuggende bruser ovenover alting. Den røde bil svinger med vejen, dansende på to hjul ad gangen, på vej mod dem. Herfra kan Erika-gogo se alt. Byggeriet langt væk. En lille levende organisme, bittesmå skikkelser der kravler imellem hinanden, hamrer og banker. Det grå hus i lysningen. Børnene leger udenfor igen. Tørrer sig under næsen med knyttet hånd. Den tynde lille mand hugger brænde, knude efter knude. Moster Rikke dytter dernede, og Erika-gogo kravler ned.

De kan lige præcis klemme sig sammen på bagsædet, Onkel Toms hoved støder imod bilens tag. Han bliver sat af som den sidste. Låser døren op, lægger hatten på hylden og går ind.

Bibliografi

Teksten er en del af en endnu ikke færdigskrevet novellesamling.

Om Maja Elverkilde

Redaktør af Tidsskriftet *Apparatur – for litteratur og billedkunst*. Har tekster trykt i forskellige tidsskrifter. Anmelder desuden i tidsskriftet Graf.

Hvis du vil vide mere

Her er en række ressourcer for de der måtte være interesseret i at vide mere om den kristendemo-kratiske ideologi, de kristendemokratiske partier m.v. Listen findes i en ugentligt opdateret udgave på www.kristendemokrati.dk.

Tidsskrifter

Cura - kristendemokratiske idé og debat	(dansk)	www.cura.kdu.dk
Kristdemokratiske debatt	(svensk)	www.kristdemokrat.se

Tænketanke/videnscentre

Kristendemokrati.dk	(dansk/engelsk)	www.kristendemokrati.dk
Ideologiskolen	(dansk)	www.kdu.dk/ideologiskolen
Civitas – kristendemokratiske idéinstitut	(svensk)	www.civitas.net
Konrad Adenauer-stiftung	(tysk)	www.kas.de
Thomistic Philosophy	(engelsk)	www.aquinasonline.com
Jacques Maritain Center - Notre Dame	(engelsk)	nd.edu/departments/maritain
Política y Espiritu	(spansk)	
www.revistapoliticayespiritu.cl		

Paraply-organisationer

European People's Party - Christian Democrats (EPP)	www.eppe.org
Youth of the European People's Party (YEPP)	www.yepp.org
European Union of Christian Democratic Workers (EUCDW)	www.eucdw.org
European People's Party in the European Parliament (EPP-ED)	www.epp-ed.org
Organización Demócrata Cristiana de América (ODCA)	www.odca.cl
Movimiento de Parlamentarios Demócrata-Cristianos de América	www.parlaodca.org
Christian Democrats and People's Party International (CDI-IDC):	www.idc-cdi.org

Partier

(* ikke-kristendemokrater / konfessionelle partier)

Albanien:	Christian Democratic Party of Albania	-
	Partia Demokrate (PD e RE)	-
Argentina:	Partido Demócrata Cristiano (PDC)	www.dc.org.ar
Armenien:	Inqnoroshum Miavorum (AIM+)	-
Andorra:	Partit Demòcrata (PD)	-
Aruba:	Arubaanse Volkspartij / Democracia Cristiana	-
Australien:	* <i>Christian Democratic Party (CDP)</i>	www.christiandemocratic.org.au
Belgien:	Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V)	www.cdenv.be
	Centre démocrate humaniste (cdh)	www.cdh.be
	* <i>Christlich Soziale Partei (CSP)</i>	www.csp-dg.be
	* <i>Chrétiens Démocrates Francophones (CDF)</i>	www.cdf-info.be
Bolivia:	Partido Demócrata Cristiano (PDC)	-
Bosnien:	Hrvatska kršanska demokratska unija	www.posluh.hr/hkdu-bih
Brasilien:	Partido Social Cristão (PSC)	www.psc.org.br
	Partido Social Democrata Cristão (PSDC)	www.psd.org.br
Canada:	Unione dei Democratici Cristiani (UDC Canada)	www.ccdcanada.ca
	* <i>Christian Heritage Party (CHP)</i>	www.chp.ca
Chile:	Partido Demócrata Cristiano (PDC)	www.pdc.cl
Costa Rica:	Partido Unidad Social Cristiana (PUSC)	-
Cuba (eksil):	Partido Demócrata Cristiano de Cuba (PDC)	www.pdc-cuba.org
	Movimiento Cristiano "Liberacion" (MCL)	www.mclpaya.org
Cypern:	Democratic Rally (DISY)	www.disy.org.cy
Danmark:	Kristendemokraterne (KD)	www.kd.dk
Den Dom. Rep.	Partido Reformista Social Cristiano (PRSC)	www.partidoreformista.com
DR Congo:	Démocratie Chrétienne (DC)	www.democratie-chretienne.ht.st
Ecuador:	Union Demócrata Cristiana (DP-UDC)	www.dpudc.org
El Salvador:	Partido Demócrata Cristiano (PDC)	www.pdc.org.sv
	Partido Acción Popular (PAP)	-

Estland:	* <i>Eesti Kristlik Rahvapartei (EKRP)</i>	www.ekrp.ee
Filipinerne:	Lakas-NUCD-UMDP	www.lakas-nucd.com
Finland:	Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	www.kristillisdemokraatit.fi
Frankrig:	Nouvelle UDF	www.udf.org
Georgien:	Saqartvelos Qristianul-Demokratiuli Kavshiri	www.cdu.ge
Grækenland:	Nea Demokratia (ND)	www.neadimokratia.gr
Guatemala:	Democracia Cristiana Guatemalteca (DCG)	www.democraciacristiana.org
Holland:	Christen Democratisch Appèl (CDA) * <i>ChristenUnie</i>	www.cda.nl www.christenunie.nl
Honduras:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.pdch.hn
Hviderusland:	Belarussioan Christian Democrat Party (BCDP)	-
Indonesien:	Partai Demokrasi Kasih Bangsa (PDKB)	-
Irland:	Fine Gael (FG)	www.finegael.com
Italien:	Unione dei Democratici Cristiani (UDC) - Centro Cristiano Democratici (CCD) - Cristiani Democratici Uniti (CDU) Partito Popolare Italiano (PPI) Partito Democratico Cristiano (DC)	www.udc-camera.it www.ccd.it www.cdu.it www.popolari.it www.partitodemocraticocristiano.it
Kosovo:	A.Christian Dem. Party of Kosovo (PSHDK)	-
Kroatien:	* <i>Hrvatski Demokrsani (HD)</i>	www.hrvatski-demokrsani.hr
Letland:	Kristīgi Demokratiska Savienība (KDS)	www.kds.lv
Libanon:	Union Chrétienne Démocrate Libanaise	-
Litauen:	Lietuvos krikščionys demokratai (LKD)	www.lkdp.lt
Luxembourg:	Chrëstlech Sozial Vollekspartei (CSV)	www.csv.lu
Malta:	Partit Nazzjonalista	www.pn.org.mt
Moldavien:	Partidul Popular Crestin Democrat	www.ppcd.dnt.md
New Zealand:	* <i>Christian Heritage Party (CHP)</i>	www.chp.org.nz
Nicaragua:	Partido Unidad Social Cristiana (PUSC)	-
Norge:	Kristelig Folkeparti (KRF)	www.krf.no
Nordirland:	Ulster Christian Democrat Party (UCDP)	www.ucdp.bizhosting.com
Pakistan:	* <i>Pakistan Christian Congress (PCC)</i>	www.pakistanchristiancongress.com
Panama:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	-
Paraguay:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.pdc.org.py
Peru:	Partido Popular Cristiano (PPC) Union Democrata Cristiano (UDC)	- -
Polen:	SKL - Ruch Nowej Polski (SKL-RNP) Zjednoczenia ChrzecijaDsko-N. (ZChN)	www.chadecja.org.pl www.zchn.waw.pl
Portugal:	Partido Social Democrata (PSD)	www.psd.pt
Rumænen:	Partidul Nat. Taranesc Crestin Democrat Románial Magyar Dem. Szövetség (RMDSZ)	www.pntcd.ro www.rmdsz.ro
Rusland:	R. Christiansko-Demokrateskaja Partija (RCDP) Christian Democrat Union (CDU-CR)	www.aha.ru/~rcdp -
San Marino:	Partito Democratico Cristiano Sammarinese	www.pdcs.sm
Schweiz:	Christlichdemokratische Volkspartei (CVP) * <i>Evangelische Volkspartei (EVP)</i> * <i>Parti chrétien-social (PSC)</i>	www.cvp.ch www.evp-pev.ch www.csp-pcs.ch
Slovakiet:	Krestenskodemokraticke Hnutie (KDH) SMK-MKP Slovenská demokratická a kresčianska únia (SDKÚ)	www.kdh.sk www.mkp.sk www.sdkuonline.sk
Slovenien:	Nova Slovenija-Krscanska Ljudska Stranka (NSi)	www.nsi.si
Spanien (Catalunya):	Unió Democràtica de Catalunya (UDC)	www.uniodemocratica.org
Sydafrika:	* <i>African Christian Democratic Party (ACDP)</i> * <i>United Christian Democratic Party (UCDP)</i>	www.acdp.org.za www.ucdp.org.za
Sverige:	Kristdemokraterna (KD)	www.kristdemokraterna.se
Tjekkiet:	Krestanka a demokraticka unie (KDU-CSL)	www.kdu.cz
Tyskland:	Christlich Demokratische Union (CDU) Christlich Soziale Union (CSU)	www.cdu.de www.csu.de
Ukraine:	Partiya Khrystyyans'ko-Narodnyy Soyuz	-
Ungarn:	Magyar Demokrata Fórum (MDF) Fidesz - MPP Keresztény Demokrata Fórum	www.mdf.hu www.fidesz.hu www.kdf.hu
Uruguay:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.chasque.apc.org/pdc
Venezuela:	Partido Social Cristiano (COPEI)	-

Om Cura

Cura udkommer som et gratis webmagasin (webzine) i PDF-format. Ønsker man at modtage bladet kan man oprette abonnement på bladet og downloade dette og tidligere numre på www.cura.kdu.dk.

- **Udgives af**

Kristendemokratisk Ungdom (KDU)

- **Redaktion**

Bjarne Kallesø
Nikolaj Feldbech Rasmussen
Bruno Langdahl
Michael Hedelund
Jan Nilsson
Jonas Norgaard Mortensen (ansh.)

- **DTP & grafik**

back/slash v. Michael Hedelund

- **ISSN**

Udskriftsudgave: 1602-1460
Onlineudgave: 1602-2238

- **Ekspedition & evt. henvendelse**

KDU
Att.: Cura
Allégade 24B
2000 Frederiksberg
Tlf. 3327 7800
E-mail: kdu@kdu.dk
www.cura.kdu.dk

- **Udkommer**

Cura 10: Juni 2004.

- **Rettigheder**

Artikler i *Cura* må citeres indenfor citatreglerne, og når det sker med tydelig angivelse af *Cura* som kilde. Erhvervsmæssig affotografering og brug af *Cura's* tekst, billeder og illustrationer er ikke tilladt.

